

LLUC

ANY XLVII • NÚM. 553 • ABRIL 1967

REVISTA MENSUAL

ANY XLVII - NÚM. 553 - ABRIL 1967

Amb llicència eclesiàstica

NUEVA DISCIPLINA SOBRE INDULGENCIAS

SUMARI

	Págs.
* Nueva disciplina sobre indulgencias	97
* Santuario de Ntra. Señora de la Paz de Castellitx (Algaida), por Gaspar Munar, M. SS. CC.	100

SECCIÓ MALLORQUINA

* Les Exposicions, per Pep Bauçà i Pisà	114
* Informació del Santuari	118
* Noticiari mallorquí	120
* Guillem Colom ens parla dels seus camins literaris, per Miquel Gayà	121
* Ressenya de llibres	124
* Necrologia	127

DIRECTOR: GASPARD MUNAR
Paz, 3 - Palma de Mallorca

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:

Ordinària: 50 ptes.
De benefactor: 100 ptes.

Depòsit legal: P. M. 276-1958

El día 1 de enero del corriente año salió la Constitución Apostólica *Indulgentiarum doctrina*, en la que el Papa Paulo VI hace una revisión de la doctrina y uso de las sagradas indulgencias, tan provechosas al pueblo fiel y tan apreciadas por todos los buenos católicos.

Esta Constitución consta de dos partes claramente distintas. En la primera se expone la doctrina de la Iglesia sobre las indulgencias. En ella se nos recuerda que todo pecado lleva consigo un doble reato de culpa y de pena; que, aun cuando por una sincera conversión queda perdonada la culpa y la pena eterna del infierno, no siempre queda totalmente condonada la pena temporal merecida por el tal pecado. Este débito de pena temporal puede cancelarse o bien por una reparación voluntaria del pecador en este mundo, que nunca se dará sin alguna penalidad, o bien por la satisfacción obligada en el purgatorio.

Mas fuera de este medio, existe en la Iglesia un tesoro inapreciable formado por las satisfacciones y méritos infinitos de Cristo, ofrecidos generosamente por El para que toda la humanidad se libre del pecado y lluegue a la comunión con el Padre. A este tesoro pertenecen también las oraciones y obras buenas de María Santísima y de todos los Santos, los cuales no sólo han conseguido con ellas su

propia salvación, sino que han contribuido a la salvación de sus hermanos en la unidad del cuerpo místico de Cristo.

Este tesoro fue legado por el mismo Cristo a la Iglesia militante, para que ella, por medio de Pedro, Llaverero del cielo, y de su sucesor en la tierra el Romano Pontífice, lo aplique saludablemente a los fieles, ya en remisión total ya parcial de las penas temporales debidas por sus pecados.

Esta condonación de la pena temporal hecha por la Iglesia, no por medio de súplicas al Padre, sino autoritariamente, pagando lo que deben los fieles del tesoro antes dicho que ella administra, es lo que se llama *indulgencia*.

De este modo queda de nuevo confirmada la doctrina tradicional sobre las indulgencias tantas veces impugnada por los protestantes.

En la segunda parte, donde se dan normas prácticas para el uso de las indulgencias, es donde se han introducido modificaciones notables. Estas se han inspirado sobre estos tres criterios: Se disminuye el número de indulgencias plenarias. Se establece una nueva medida para las indulgencias parciales. Se simplifica la distinción antes admitida de indulgencias reales, locales y personales. En adelante vendrán a ser todas personales.

Con razón se disminuye el número de indulgencias plenarias. Lo que abunda no se aprecia. Siendo más pocas, los fieles las tendrán en más estima y se dispondrán mejor para ganarlas.

En adelante sólo se podrá ganar una sola indulgencia plenaria en un día, excepto la indulgencia concedida para el artículo de la muerte, que se podrá ganar aunque el mismo día se hubiera ya lucrado otra.

Se suprimen los Jubileos, llamados *toties quoties*, de la Porciúncula, del Carmen, del Sdo. Corazón de Jesús, e incluso de las Almas, en que se podían ganar tantas indulgencias plenarias cuantas visitas se hicieran a la iglesia señalada. En adelante en cualquier iglesia u oratorio público, y aún en los semipúblicos para los que los usan legítimamente, se podrá ganar el día 2 de noviembre una sola indulgencia plenaria aplicable tan sólo a los difuntos. Cada año se podrán ganar en las *iglesias parroquiales* otras dos indulgencias plenarias, a saber, el día del Titular de la iglesia y el día 2 de agosto (día de la Porciúncula). Estas indulgencias podrán ser trasladadas por el Ordinario del lugar al domingo antecedente o subsiguiente.

Para ganar cualquier indulgencia plenaria se requieren siempre: confesión sacramental, comunión y oración por el Papa, que puede ser un *Padre nuestro y Avemaría*. Además es preciso quitar todo afecto a cualquier pecado venial.

En cuanto a las indulgencias parciales se suprime la terminología usada hasta ahora de *días* y de *años*. En adelante se dirá tan sólo *indulgencia parcial*, y lo que en ella ganará el fiel cristiano viene determinado por esta

nueva medida. Toda obra buena, hecha en gracia de Dios, tiene de por sí un valor satisfactorio, mayor o menor según la excelencia de la obra y el fervor de caridad con se hace. Ahora bien, indulgencia parcial significa que la Iglesia añade del tesoro de satisfacciones que ella administra una medida igual a la que había ganado el fiel en la obra indulgenciada. Esto estimulará mucho a hacer las preces y obras indulgenciadas con fervor.

En cuanto a objetos y lugares indulgenciados hay también notables modificaciones. Las indulgencias no se aplicarán en adelante a objetos piadosos como rosarios, crucifijos, medallas, etc., ni tampoco a lugares, como capillas o iglesias sino más bien a las acciones personales aunque éstas estén relacionadas con alguno de aquellos objetos o lugares.

Así pues los fieles que usen piadosamente objetos debidamente bendecidos por cualquier sacerdote (rosarios, crucifijos, escapularios, medallas, etc.) podrán ganar indulgencia parcial. Por uso piadoso no se entiende la mera retención material del objeto, sino practicar con él un acto de devoción, p. e. besándolo, rezando o meditando. Esta indulgencia parcial se ganará cada vez que se haga el uso dicho del objeto bendecido. Si aquel objeto hubiera sido bendecido por el Papa o por un Obispo, además de las expresadas indulgencias parciales, se podrá ganar una indulgencia plenaria, con las condiciones de costumbre, el día de los Stos. Apóstoles Pedro y Pablo, con tal que además se rece un *Credo*.

Se revisará el catálogo de preces indulgenciadas y se indicará de nuevo cuales serán las obras de caridad y penitencia que estarán enriquecidas con indulgencias.

Estas normas entrarán en vigor el día 30 del presente abril.

Con esta nueva disciplina no habrá ciertamente tantas indulgencias como antes; pero si nos atendemos a sus normas las ganaremos con más seguridad, que es lo que principalmente nos interesa.

FABRICA DE CADENAS, ORO
PLATA Y OTROS METALES

Hija de

Claudio Pomar

Sucesores de la Casa
I. POMAR E HIJOS
Fundada en 1866

Fábrica y Oficinas: Francisco Pizarro, 1001 - B.

Tels. 225651 - 214642. Apartado 107

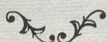
PALMA DE MALLORCA

Fábrica de Licores

Antonio Morey

La Bolsa de los Licores

S. José, 15 - Teléf. 69

Binisalem

SANTUARIO DE NTRA. SEÑORA DE LA PAZ DE CASTELLITX (ALGAIDA)*

Si queréis visitar el antiguo Santuario de Ntra. Señora de Castellitx o de la Paz, habéis de tomar la tranquila carretera, que de Algaida conduce a Lluchmayor. Cerca de su kilómetro 5 veréis asomar, a mano izquierda, un caminito, polvoriento en verano y con algunos baches en invierno, pero siempre ungido de quietud y poesía. Tomadlo y después de discurrir, durante una media hora, por entre almendros e higueras, por entre sementeras de buen trigo y alguno que otro bosquecillo de pinos, y teniendo siempre a la derecha la gran mole del *Puig de Randa*, por fin llegaréis a una colina coronada por una vetusta iglesia, con una bella casa señorial a la derecha y más allá otra más vieja con todo su complejo de porches y establos propio de una masía payesa. Esto es Castellitx.

Con este nombre era designada, en los días de la conquista, una importante alquería mora, de catorce yugadas de extensión, situada al pie del *Puig de Randa*, que en el reparto de la Isla (1232) tocó al caballero Fernán Pérez de Pina; mas la etimología latina de su nombre (*castellum*) nos hace pensar si ya existiría en la época más remota de la dominación romana, aunque de ello no tenemos dato concreto alguno.

Lo cierto es que allí se edificó, en el siglo XIII, una de las primitivas iglesias de Mallorca y que en ella se erigió una Parroquia de vastísimo territorio, germen de la antigua villa de Castellitx, que más tarde se apellidó de Algaida.

La Parroquia de Castellitx

Sorprende a primera vista que, siendo esta iglesia tan antigua, como decimos, no figure su nombre en la primera lista oficial de las iglesias de Mallorca, que el Papa Inocencio IV recibió bajo su especial protección en 1248; mas, si nos fijamos con más detención en el texto de la Bula pontificia, veremos que está citada implícitamente, como ya lo hizo notar en su libro Mn. Guasp. Se nombra allí *la iglesia de Sta. María y de S. Pedro de Montuiri*, lo cual no debe entenderse de un doble título de una sola iglesia, sino

* Al empezar este capítulo, queremos hacer constar que hemos tomado los datos más principales del libro titulado: *Antigua Parroquia de Castellitx ahora Santuario de Nuestra Señora de la Paz*, publicado por Mn. Bartolomé Guasp en 1953, después de prolija investigación llevada a cabo por él mismo en los archivos de Algaida y de la Ciudad de Mallorca. A él agradecemos que nos haya facilitado tanto nuestro trabajo.

de dos iglesias distintas dentro de un mismo territorio. (1) Lo mismo pasó con las iglesias de Felanitx y de Porreras, la primera dedicada a Sta. María y la segunda a S. Juan, y sin embargo el texto pontificio sólo dice: *la iglesia de Sta. María y de S. Juan de Filinig.* (2)

Podemos afirmar, por tanto, que la iglesita de Castellitx fue edificada bajo la advocación de S. Pedro antes de 1248. Después de esta suposición bien fundada, a nuestro parecer, el primer documento histórico, en que vemos figurar un *Rector de Castellitx*, es el acta de concordia estipulada en

Vista general del Santuario de Castellitx

1278, ante el notario Marcos Morro, entre el clero secular y el Convento de Dominicos sobre derechos funerarios. En ella, después de los Rectores de la Ciudad, firma en primer lugar un tal *Berengario Provincial, Rector de la iglesia de Sta. María de Castellitx.* (3)

Poco después, en 1285, cuando todas las Universidades del Reino hubieron de rendir acañamiento a Alfonso III de Aragón, que acababa de despojar de sus estados a nuestro legítimo monarca Jaime II, nos consta que los Prohombres de la *Parroquia de S. Pedro de Castellitx* se juntaron en su

(1) V. *Antigua Parroquia de Castellitx de Mn. Guasp*, pág. 30.

(2) V. *Historia de Felanitx* de don Cosme Bauzá, Tom. I, pág. 193.

(3) Trae este documento la *Historia de Felanitx* de don Cosme Bauzá, Tom. IV, pág. 142.

iglesia, para elegir a los síndicos, que habían de prestar juramento de fidelidad al usurpador. (4)

Habrá notado el lector, en los documentos que acabamos de citar, una discrepancia en cuanto al titular de la iglesia; pues mientras en el primero se llama *iglesia de Sta. María*, en el segundo es titulada *iglesia de S. Pedro*. No creemos que esta falta de precisión de lenguaje sea motivo suficiente, para dudar que S. Pedro haya sido siempre el titular de la Parroquia de Castellitx, como ahora lo es de la de Algaida. A nuestro modo de ver sólo indica que en aquellos remotos tiempos ya recibía culto en aquella iglesia la antigua Imagen de Ntra. Señora, que todavía en ella se conserva.

Del siglo XIII guardamos otro recuerdo relativo a la iglesita de Castellitx, que no queremos pasar por alto. Se dice, por tradición, que el Bto. Ramón Lull era propietario de una alquería cercana a Castellitx, que hoy se llama *Sa Mata*, y por tanto en cierto modo era feligrés de aquella Parroquia. Mas lo que está fuera de toda duda es que él se retiró a la soledad del Monte de Randa por el año 1275 y, que allí vivió dedicado a la contemplación durante algunos meses. Sin duda alguna durante aquel tiempo frecuentaría la iglesia de Castellitx, para cumplir con sus deberes religiosos, ya que no había otro oratorio en todo aquel contorno, y siendo, como era, tan devoto de Ntra. Señora, bien podemos creer que se postraría más de una vez ante la misma Imagen que nosotros veneramos, para cantarle sus loores.

Durante el siglo XIV nos consta que fueron Párrocos de Castellitx el canónigo Bartolomé Vanrell en 1359, Mn. Guillermo Despuig en 1360 y Mn. Jaime Ribas en 1395. (5)

De principios del siglo XV tenemos otro documento muy interesante, que nos revela el estado económico de la iglesia de Castellitx. Es el *Cabreo de Manresa*, realizado por orden del Rey, en 1404, en el cual todos los clérigos de Mallorca hubieron de declarar ante el oficial real los bienes que poseían y las rentas que percibían de beneficios y de otras fundaciones. El Vicario de Castellitx Pedro Manleu declaró, en nombre del Rector Pedro Malet, que éste poseía una casa con corral, exenta de todo alodio y censo, que lindaba por una parte con el camino público, por otra con la iglesia y por las demás con tierras de Domingo Garau. Asimismo manifestó que percibía un total de cuatro libras anuales por cuatro aniversarios y una fiesta fundados en la misma iglesia parroquial. (6) Por esta declaración se ve que la Parroquia de Castellitx era pobre en cuanto a beneficios y fundaciones; mas sería bastante rica por razón de los diezmos que percibía de sus múltiples alquerías..

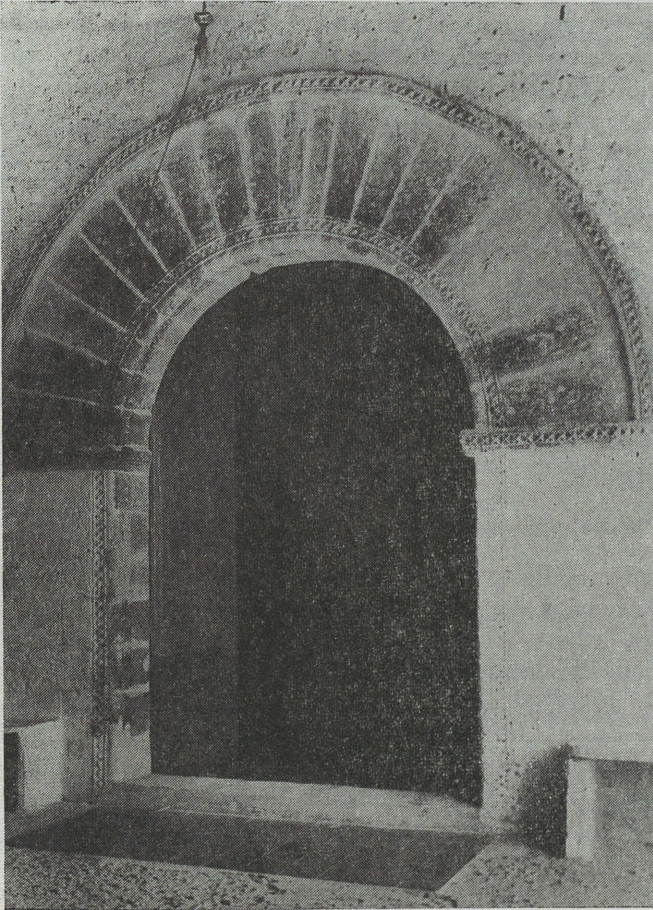
Por lo que llevamos dicho y por el aspecto que presentan actualmente los contornos de la iglesia de Castellitx, donde no se descubre vestigio algu-

(4) *Nueva Historia de la Isla de Mallorca* de Binimelis. Edición 1927. Tom. II, pág. 107.

(5) Obra citada de Mn. Guasp, págs. 47 y 48.

(6) Id. id. pág. 50.

no de población antigua, se puede colegir que fue una parroquia eminentemente rural sin pueblo en torno a su iglesia. Su feligresía vivía dispersa en multitud de rafaes y alquerías, que se extendían desde Lluchmayor a Sancellas y desde Montuiri hasta el término de la Ciudad. Así eran en aquellos tiempos otras parroquias de Mallorca, como la de Escorca y la de Campanet y así ha sido hasta nuestros días la de S. Marcial de Marratxí.

Portal románico del oratorio de Castellitx

Por aquella sazón empezó a formarse un núcleo de población importante en la alquería llamada Algaida, y pronto sus moradores pidieron el traslado de la parroquia. Nos consta por un documento de 1408 que en el año anterior se había comprado ya una casa en el mencionado lugar, para que sirviera de casa rectoral. Por una carta del Virrey de 1420 dirigida al

SANTUARIO DE CASTELLITX

Alcalde de Castellitx sabemos también que en aquella fecha había ya iglesia nueva en Algaida y que a ella había sido trasladado el retablo de la iglesia vieja de Castellitx, aunque después no satisfizo y se estaba haciendo otro nuevo. (7) Por tanto bien se puede conjeturar que el traslado de la Parroquia de Castellitx a la naciente población de Algaida se hizo alrededor de 1420, casi por la misma fecha en que se trasladaban de su antigua sede a otra nueva las parroquias de San Juan y de Campanet.

No obstante este traslado, se mantuvieron para el antiguo templo de Castellitx ciertos honores parroquiales. Allí quedó la pila bautismal; allí continuó el *fossar* o cementerio, que la villa de Algaida utilizó hasta principios del siglo XIX.

En el último cuarto del siglo XVI, debido al celo del Obispo Vich y Manrique y del Rector Mn. Bernardo Denús, se hizo una fuerte campaña en favor de la rehabilitación de la iglesia de Castellitx, a la que cooperaron con entusiasmo todos los feligreses comarcanos. Se pedía a los Jurados que se hiciese allí una casa, para que pudiera vivir en ella de continuo un capellán y así pudiera también haber reserva en el oratorio. Algo se consiguió. En 1581 vivía en Castellitx Mn. Domingo Mas con una renta señalada por el Obispo. (8) Mas no sabemos hasta cuando duró aquella permanencia de un sacerdote en Castellitx. Es cierto que posteriormente todos los domingos y fiestas iba un sacerdote de Algaida a decir misa en aquella iglesia y que por este servicio pagaba el Rector de Algaida veinte libras anuales. (9) La misa dominical en Castellitx continuó hasta comienzos de este siglo.

Santuario de Ntra. Señora de la Paz

Bien podemos decir que cuando la iglesia de Castellitx dejó de ser parroquia, a principios del siglo XV, entonces empezó a ser Santuario de María Santísima.

Allí existía desde el siglo XIII una imagen de Ntra. Señora, según ya notamos más arriba, y aunque, al trasladarse la Parroquia a Algaida, pasaron bastantes cosas a la nueva iglesia, entre otras, el retablo gótico de S. Pedro y S. Pablo, por buena suerte aquella Imagen veneranda quedó en su primitivo puesto. Los buenos algaidenses no la olvidaron nunca y los comarcanos de Castellitx siguieron rindiéndole un culto constante.

Las primeras pruebas históricas, que tenemos de la devoción de Algaida a la Virgen de Castellitx, se refieren a la fiesta anual, que desde tiempo

(7) Id. id. págs. 72 y 76.

(8) Véanse los documentos probativos, que trae Mn. Guasp en su obra pág. 145 y 150.

(9) Tomamos este dato del *Expediente formado sobre reparos de las Iglesias Parroquiales del Reino de Mallorca hecho por orden de Su Majestad en 1779*. Manuscrito existente en la Biblioteca Balear de La Real, fol. 91. Consta también por la Visita del Obispo Garrido de la Vega de 1766, donde se anota que el Rector de Algaida tiene obligación, por costumbre, de pagar un sacerdote que todos los días de fiesta (a excepción de cuatro o cinco) va a decir misa a la iglesia de Castellitx, Archivo Episcopal.

inmemorial se le dedica en la tercera fiesta de Pascua. En los libros de cuentas del Municipio se hallan partidas de gastos como ésta: 1571. *Per aportar lo sermoner en Ciutat y en Castellig.* Y en otra de 1584 se dice más claramente que se dieron dos sueldos a Jaime Mas, *per aportar lo predicador a*

Antiguo retablo gótico de S. Pedro y S. Pablo de Castellitx, obra de fines del siglo XIV

Castellig la darrera festa de Pascho. (10) Era una fiesta alegre y bulliciosa con misa solemne y sermón por la mañana y con baile típico por la tarde, tenido a la sombra del Santuario, al son de la gaita y el tamboril. Aquella fiesta tan arraigada en el corazón del pueblo se conserva todavía en nuestros

(10) Datos tomados de *Antigua Parroquia de Castellitx*, pág. 115.

días y en ella se reúnen más de un millar de personas, que después de honrar a la Virgen celebran en aquella pacífica campiña su confortante *pan-caritat*.

También acudía la villa de Algaida a su Patrona de Castellitx en los días amargos de la tribulación, principalmente cuando la sequía agostaba sus campos. De estas procesiones de rogativa promovidas por los Jurados queda constancia en los libros de Clavería, donde frecuentemente hay asientos como éste: *Abril 1632. A n'el Fra Michel Torres, per fer lo sermó a Castellitx, qui s'hi anà per aygue, trenta sous*. Notas parecidas abundan en todo el siglo XVIII hasta mediados del XIX.

En estas rogativas se subía al Santuario a pie, llevando el *Lignum Crucis* o la figura del Sto. Cristo de la Pasión, y en la iglesia solía hacerse una colecta, que, en el año 1763, alcanzó la suma de 8 libras y 7 sueldos, cantidad bastante notable en aquel tiempo (11). Junto a las procesiones penitenciales de vez en cuando se registran otras de acción de gracias. Todo lo cual demuestra que la Virgen de Castellitx era la verdadera Consoladora de su pueblo.

No se descuidaba la parte material del Santuario que estaba bajo la protección del Rector y de los Jurados de Algaida, y cuya administración estaba confiada a dos *Obreros*. En 1589 se construyó un porche delante de la iglesia, que todavía se conserva, con las limosnas de los vecinos y una ayuda de diez escudos dados por el Municipio.

Del año 1686 se conserva un inventario hecho con ocasión de la visita pastoral, practicada por el Arzobispo-Obispo Don Pedro de Alagón, y en él hallamos algunos datos curiosos. Se registra en primer lugar: *Un quadro pintat, ab la figuera de Ntra. Señora de bulto*. Creemos que se refiere al mismo retablo que se conserva actualmente. Se anota también una lámpara de plata. Varias casullas, albas y amitos. Siete vestidos de diferentes ropas para la Imagen de Ntra. Señora, etc.. etc. (12) En la visita de 1695 las vestiduras de la Virgen llegan a diez. En 1766, en la visita del Obispo Garrido de la Vega, se menciona una corona de plata para la Virgen y otra del mismo metal para el Niño. (13) Todo lo cual es una prueba muy clara de la devoción de Algaida a su Patrona.

Esta Virgen, que antes era llamada simplemente *la Mare de Déu de Castellitx*, (14) al menos a partir de 1741, empezó a ser invocada con el dulce título de *Ntra. Senyora de la Pau*. (15) Pudieron influir en el cambio las azarasas circunstancias por que atravesaba entonces Mallorca: levas forzadas de hombres con destino a la guerra de Italia y otras calamidades pú-

(11) Id. id. pág. 111.

(12) V. *Visitatio generalis Dioecesis Maioricensis, 1686-1687*, fol. 8. Archivo Episcopal.

(13) V. *Visita del Obispo Garrido de la Vega*: 1 de octubre de 1666. Archivo episcopal.

(14) En una acta municipal de Algaida de 1601 se lee: *Los Obrers de Ntra. Senyora de Castellitx han dit que la campana de Castellitx està rompuda*.

(15) V. *Antigua Parroquia de Castellitx* p. 104.

blicas. A partir de este tiempo se nota también una nueva eflorescencia en su devoción. En la Parroquia de Algaida se comienza, en 1748, un libro titulado: *Llibre de Ntra. Senyora de la Pau de Castellitx*. Lo llevan los Obreros de su oratorio Pedro Ant.^o Puixserver y Francisco Munar. Por él sabemos que se hacía cada año por la comarca una cuestación de trigo en favor de la Obrería de *La Pau*; que en el siglo XVIII se repartían unos Gozos de Ntra. Señora de la Paz a todos sus devotos y bienhechores; que en 1774 se gastaron siete libras para restaurar la sagrada Imagen, que estaba —según se dice— *muy destrozada a causa de su antigüedad* (17). Con tal motivo había sido bajada la Imagen de su Santuario, y, una vez restaurada, el 10 de abril de aquel mismo año, fue restituida a su templo, acompañada de todo el pueblo y autoridades, y allí se celebró fiesta solemne con *Tedeum* de acción de gracias.

También nos consta por este mismo libro que en 1802 se hizo una reforma en el altar, para acomodar el nicho de la Virgen detrás del retablo, haciendo un pequeño camarín, para que el pueblo pudiera más fácilmente adorarla. Costeó los gastos de esta reforma, que fueron 38 libras y 9 sueldos, el honor Antonio Pablo Munar. Cuando a fines del siglo XVIII Jerónimo Bernard visitó este Santuario, escribió en sus Memorias que la Imagen de Ntra. Señora de la Paz estaba en un pequeño nicho bajo vidriera ordinaria. Por otra anotación sabemos que el Obispo Don Rafael Manso, en su visita de 1849, dispuso que en el oratorio se colocara una cajita con tres llaves, de las que una había de tener el señor Alcalde, otra el Obrero y la tercera el Párroco, a fin de que los fieles pudieran depositar en ella sus limosnas. Aun puede verse hoy día este cepillo empotrado en la peana de la Virgen.

Lejos de apagarse la devoción a Ntra. Señora de la Paz en el pueblo de Algaida, se registró una nueva florescencia en los días del Movimiento Nacional. La Divina Providencia se valió de aquellos dolorosos acontecimientos para despertar en toda España y particularmente en Mallorca la devoción a la Santísima Virgen. Todos nuestros pueblos se congregaron por aquellos días en torno de su Virgen Protectora y con ella quisieron celebrar la Fiesta de la Victoria.

En Algaida la Virgen de la Paz fue trasladada en hombros de valientes ex-combatientes desde Castellitx a la Parroquia el día 18 de mayo de 1939. Fue recibida por todo el pueblo y autoridades con aclamaciones y música, y paseada por las calles principales, convertidas en parque y jardín. Entronizada en el altar mayor de la Parroquia, recibió durante tres días el pleito-homenaje de todos los buenos algaidenses. El celoso Ecónomo D. Sebastián

(16) En la obra citada puede verse un extracto de este Libro, pág. 162.

(17) Dice la nota del Libro: *Mes als 20 Mars de 1774 he gastat per tres llibrets de or per dorar la Figura de Ntra. Senyora, que se intenta renovar per trobarse destrosada a causa de la antigüdat. I ll. 7 s. — Als 29 Mars de lo any 1774 se ha gastat per renovar la figura de Ntra. Senyora, per estar molt destrosada, esto es, mà de mestre y colors: 5 ll. 13 s. 4. O. c. pág. 166.*

SANTUARIO DE CASTELLITX

Guasp, aprovechando aquella circunstancia, lanzó la idea de hacer una nueva corona de plata a la Patrona, y en seguida afluyeron joyas y dinero, con que se labraron dos ricas coronas para la Stma. Virgen y el Divino Niño. Al año siguiente, por las fiestas de Pascua, era bajada otra vez la Santa Imagen a Algaida y se celebró un triduo en su honor, que estuvo concurridísimo, como pocas veces se había visto. En la segunda fiesta se bendijeron las coro-

La imagen de Ntra. Señora de la Paz de Castellitx

nas y fue colocada la primera en las sienes de la Virgen por el Sr. Ecónomo y la otra en la cabeza del Niño Jesús por el Sr. Alcalde, D. Gabriel Oliver, en representación del pueblo. El tercer día fue devuelta a Castellitx la Virgen coronada, celebrándose allí la fiesta tradicional con fervor extraordinario.

Otra prueba dio aun el pueblo de Algaida de amor a la Virgen de la Paz, en 1949, en la solemnísima conclusión del Año Mariano, organizado

por el Obispo Hervás. En aquella ocasión se juntaron en Palma todas las Vírgenes más veneradas de nuestra Isla. Algaida no quedó en zaga en aquella entusiasta competición, acompañando a su Virgen, que recibió hospedaje en la Iglesia de Sta. Catalina de Sena. (18)

En nuestros días, aunque el Santuario de Castellitx esté ordinariamente cerrado y su Virgen permanezca solitaria en su mística penumbra, los últimos párrocos de Algaida han tenido buen cuidado de mantener viva la llama de su devoción, y al menos una vez al año, en la tercera fiesta de Pascua, el pueblo en masa hace acto de presencia en el antiguo oratorio, cuna y solar de su ilustre villa. (19)

Una visita al Oratorio de Castellitx

El oratorio de Castellitx merece ser visitado no sólo como uno de tantos Santuarios marianos que esmaltan nuestra hermosa Isla, sino también como monumento histórico-artístico.

Antes de entrar en él, se topa con un campo vallado adjunto a la iglesia, que presenta dos portales, el uno tapiado y el otro siempre abierto. Este campo fue el antiguo *fossar* o cementerio, abandonado desde hace siglo y medio y convertido en jardín silvestre. Llamen la atención las pilastras de sus entradas, rematadas por una torrecilla, como para hacer honor al nombre de Castellitx (20).

La iglesia tiene delante un amplio porche cubierto a dos vertientes, obra del siglo XVI, cuya jácena principal está sostenida por una robusta pilastra. Un poyo de piedra se extiende por todo su contorno y en él, siglos atrás, se sentarían aquellos honrados amos de la comarca y tendrían sus confabulaciones mientras aguardaban la misa dominical.

El portal del oratorio, aunque sencillo, es una apreciable joya del arte románico, que tan escaso se muestra en nuestra Isla. Es un arco de medio punto con impostas y archivoltas adornadas con puntas de diamante. Tiene un gran parecido a los arcos de las capillas románicas, que se conservan en la antigua iglesia del Temple de nuestra Ciudad.

Entrando en el templo, se nota enseguida que se compone de dos partes. La primera, que es la antigua, es una pieza de 9,20 x 5,27 mts. de bastante altura, con techo a dos vertientes sostenido por un arco apuntado, cuyas impostas reproducen el mismo adorno del portal y otro dibujo típicamente románico. De su centro pende un viejo lampadario (*llantoner*), que alumbró durante siglos a los feligreses de Castellitx. A mano derecha hay una pila de agua bendita con su interior estriado y con una especie de asas, que le dan

(18) O. c. pág. 132 y ss.

(19) En las casas de Castellitx vell se guarda la llave del oratorio y la prestan con gusto a cualquier peregrino o turista que lo quiera visitar.

(20) La antigua villa de Castellitx tuvo por escudo un castillo. La de Algaida, que fue su continuación, lo conservó, surmontándolo con las Barras de Aragón.

GOIGS

A LA MARE DE DÉU DE LA PAU DEL ANTIC ORATORI DE CASTELLITX
(ALGAIDA)

*Entre daus de ruralia,
mig desolada habitau,
Madona Santa Maria,
dolça Mare de la Pau.*

Al lloc que, de temps ençera,
de Castellitx porta nom,
se bastí església a Sant Pere
i en ella, a grat de tothom,
vostra Imatge s'hi establia,
Reina de ceptre suau.
Madona etc.

Per secret d'antiga història
— en seria el millor full —,
pot ser tenguéren la gl'ria
de besar-vos Ramon Llull
quan ran d'aquí residia,
del pecat pus mai esclau.
Madona etc.

Si Castellitx, per enfora,
perd s'honor parroquial,
i Algaida el rep en hon hora
per prop de camí real,
vostra Imatge no en fugia
que a l'altar molt bé hi escau.
Madona etc.

Així rústic santuari
devengué el temple soliu,
on, sis voltes centenari,
humil realme exerciu.
Picarols, auccelleria,
delícia de l'aire blau...
Madona etc.

A l'estil de masovera
— prima terra de conró —
al costat teniu una era,
i el vol de qualque cançó;
mes soieu passar el dia
tancadeta amb pany i clau.
Madona etc.

Alta nit quan la foscura
punteja cada estel viu,
Vós amb la Verge de Cura
llarg col·loqui sosteniu,
que compensa l'atonía
i solitud en que estau.
Madona etc.

Mai, però, us ha abandonada
l'amor dels bons algaidins
qui sempre us han visitada
cercant llum en sos destins;
en tristor i en malaltia
els cors, Mare, consolau.
Madona etc.

Es vostre títol, que encanta,
mel de bresca al paladar,
i tant i tant nos imanta,
que, quan vos logram besar,
nostre esperit s'assacia
sentint que el pacificau.
Madona etc.

Cada any per Pasqua florida
a Vós la gent compareix
i en festa sana i cumplida
santa germanor gaudeix;
feis que tot penyora sia
del cel que nos senyalau.
Madona etc.

el aspecto de un mortero y sobre las cuales están grabados un castillo, una cruz, una estrella y un árbol. En el rincón del mismo lado está la antigua pila bautismal, sin ningún mérito más que el que le atribuye el vulgo de que en ella eran bautizados hasta los niños de la Ciudad, lo cual, aunque tenga su hipérbole, no está muy lejos de la verdad, puesto que la Parroquia de Castellitx colindaba con el término de Palma.

La parte nueva, que sirve de presbiterio, es de piedra arenisca, con bóveda de cañón, sostenida por dos arcos salomónicos. En la clave de cada uno aparecen las armas de Armengual o Amengual (un brazo vestido de arnés con una espada), que seguramente se puso allí para perpetuar la memoria del protector insigne, que costeó la obra, que bien puede atribuirse a la segunda mitad del siglo XVII (21).

Mas lo más notable de la iglesia es el retablo gótico de S. Pedro y de S. Pablo y la Imagen de Ntra. Señora de la Paz.

El retablo fue diligentemente estudiado por el profesor inglés Chandler R. Post y dio detallada noticia del mismo en su obra *A story of Spanish Painting*, publicada en Cambridge 1930-1934, vol. IV. part. II p. 614 (22). Según este competente crítico se trata de una obra de fines del siglo XIV. Las dos partes, ahora separadas por el nicho de la Virgen, formaban antes un solo retablo con cuatro compartimientos, que representaba a S. Pedro y a S. Pablo con varias escenas históricas de la vida de ambos. El compartimiento del lado de S. Pedro representa la resurrección de un muerto, obrada por el Santo Apóstol, su propia liberación de la cárcel por ministerio de un ángel y la escena del *Quo vadis*. El adjunto a S. Pablo nos muestra la conversión de éste, su predicación y su martirio. En los trifolios de los pináculos sobre los Stos. Apóstoles aparecen las imágenes del Arcángel Gabriel y de la Virgen Santísima, recibiendo la embajada de aquel.

Este retablo es sin duda el que fue trasladado a la iglesia nueva de Algaida por el año 1420; mas como no agradó a la gente, se hizo otro nuevo, y aquel fue devuelto más tarde a su lugar primero. Sospechamos si sería aserrado por medio y despojado de su predela primitiva, cuando fue instalado en el presbiterio nuevo, para poder meter entre las dos tablas la hornacina de la Virgen. El hueco que quedó sobre ésta fue entonces rellenado con dos pinturas incoherentes, que representan escenas de la Pasión. También al pie del retablo se pegaron otros fragmentos de pinturas mutiladas, siendo notables los fragmentos extremos que representan la Ascensión, pero colocados al revés.

La figura de Ntra. Señora es sin duda lo más antiguo de esta iglesia, pues de ella ya se hace memoria el año 1278. Es una Virgen románica, sen-

(21) Nos inclinamos a creer que el tal bienhechor sería el Párroco don Miguel Amengual, que regentó la parroquia de Algaida de 1647 a 1679 y era el poseedor de una parte principal del predio de *Punxuat*, sobre cuyo portal campea el mismo escudo. (V. Noticia sobre *Punxuat*, publicada por Mn. Baltasar Morey, en el periódico *Castellitx*, núm. 2).

(22) Véase la traducción de los capítulos referentes a pinturas mallorquinas, hecha por don Juan Pons y Marqués y publicada en el BSAL. Tom. XXVII, pág. 101.

SANTUARIO DE CASTELLITX

tada, que tiene 64 cms. de alto. Viste túnica dorada y manto azul decorado, que se dobla sobre sus rodillas. Con la mano derecha sostiene un pomo y con la otra aguanta al Niño Jesús sentado sobre su rodilla izquierda. Tiene bastante parecido con la *Mare de Deu Trobada* de San Lorenzo. Parece que fue retocada en su cabeza y en la del Niño, pues no presenta el hieratismo propio de su época. De todos modos es una joya de nuestro patrimonio artístico y más aun de nuestra piedad mariana, que reclama una hábil restauración.

Esta Virgen veneranda desde su humilde trono continúa difundiendo efluvios de paz y alegría santa sobre cuantos se le acercan. Desde su rústico castillo sigue dispensando su poderosa protección sobre toda la comarca, como ha cantado bellamente un poeta:

*Potser al cel manllevau
eixa llum de fesomia
amb que els cors encativau
dins l'extensa rodalia.*

*Gent humil, que en Vós confia,
us diu Reina de la Pau
i fa segles imperau
en la nostra agricolia.*

*Entre messes i escarades,
entre tasques i tonades,
de terrassans al bell mig,
vetlau costers i planures,
els sembrats i les pastures
del terme de Castellitx. (23)*

Que la Virgen de la Paz sea siempre para Algaida el sol de su claro día, como fue la suave estrella de su primer amanecer.

Gaspar MUNAR, M. SS. CC.

NOTA BIBLIOGRAFICA

1.—*Antigua Parroquia de Castellitx ahora Santuario de Ntra. Señora de la Paz*, de Mn. Bartolomé Guasp, Pbro. Palma. 1953. 8.º, pgs. 192.

2.—*Los orígenes de la Antigua Parroquia de Castellitx*. Artículo de Mn. Bartolomé Guasp publicado en *Correo de Mallorca* el 23 de septiembre de 1951.

3.—*Castellitx*. Fuies folkloriques d'Algaida i la seva encontrada. Periódico que empezó a publicarse en 1958. N.º 1.

4.—*Los Pueblos de Mallorca. La parte meridional de la Isla. Die Balearen* del Archiduque Luis Salvador. Traducción de D. José Sureda Blanes. 1958. pág. 67.

(23) Poesía de Mn. Bartolomé Guasp, premiada en los Juegos Florales de la *Associació per la Cultura de Mallorca*.

Perlas Manacor, S. A.

ALTA FANTASIA - PERLAS - JOYERIA

Pi. Pío XII, 9 - Tel. 216548

PALMA DE MALLORCA

Telegramas: PERMASA

Casa Central: Pi. Rector Rubí, 8

Tel. 143 (3 líneas)

MANACOR (Mallorca)

DAES

CONFECCIONES Y BORDADOS

Colón, 32 - Tel. 211358

PALMA DE MALLORCA

GESTORIA

Antonio Ferrari

Sirena, 7 - INCA

CREDITO BALEAR S.A.

Fundado en el año 1872

PALMA DE MALLORCA

Agencias Urbanas en Palma

y Sucursales en las Baleares y Madrid.

Aprobado por el Banco de España con el n.º 1593

Taller Mecánico

Hijos de Jacinto Soberats

Venta Motores y Bombas

Gvarch

Mayor, 45 - Teléf. 85

La Puebla

CERERIA BARCELO

Velas litúrgicas, calidades para la
Santa Misa y Exposición del Santísimo

Olmos, 116

Palma de Mallorca

**GALLETAS QUELY
Y CA'N GUIXA**

Sólo fabrican calidad

Hija de Sebastián Falconer
Almacén de Cordeleria - Alpargateria
Sindicato, 66 - Teléf. 222067 - Palma

FAJAS REINA

JOSE TOUS FERRER, 1

TEL. 216033 - PALMA

Cordeleria
Catalá y Riutort, S. L.

Lonjeta, 14 - Teléf. 221761

Palma de Mallorca

**PLATERIA VARIOS ESTILOS,
ORFEBRERIA ARTISTICA,
ESPECIALIDAD EN OBRAS
DE ARTE RELIGIOSO**

JOYERIA CODA DE

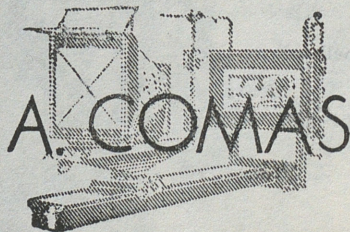
LUIS CODA
Y CIA.

BROSSA Y JAIME II

TEL. 212517

PALMA DE MALLORCA

Fotografados

Reproducción de transparencias en color
Misión, 61 - interior. Tel. 213952 - Palma

Notes d'art LES EXPOSICIONS

«Ariel» Galeria d'art

Arranz Bravo
Martínez Pavía

Una extraordinària exposició hem admirat a «Ariel», el passat mes de març, en ser-nos presentada l'obra pictòrica de l'artista català Arranz Bravo. Aquest jove pintor ha demostrat en la seva pintura que és un bon dibuixant, ço que també hem pogut comprovar a través de la seva carpeta de dibuixos i aigüaforts. En els seus olis, el color i l'empastament absorbeixen el dibuix, el qual passa a un segon terme, cosa mol important. Arranz Bravo

«Capell màgic, joies
i sedes».

Obra d'Arranz Bravo

és d'aquells artistes que saben dibuixar. L'artista davant la força que dona a les seves teles, les salva del perill en què podrien caure, que és el decorativisme. La seva composició és molt acurada, amb espais lliures ben interessants, que equilibren el barroquisme renaixentista de les seves figures. Arranz Bravo és indubtablement un artista de força.

Una segona exposició —també de categoria— ens ha oferit «Ariel», en exposar a les seves sales una interessant i valuosa col·lecció de dibuixos de l'artista escultor Pere Martínez Pavía. Intel·ligència i maestria s'han fet patents en les seves tres sèries de dibuixos: *Els apòstols*, *La guerra* i *Les Cançons de Bilitis*. En *Els apòstols*, a través d'una segmentació de formes i sintetitzant fins a l'extrem, ha obtingut aquests apòstols, l'estil dels quals tenen mols de l'expresionisme de G. Rouault. En *Les cançons de Bilitis*, a base de línia i fets amb una despreocupació una mica aparent, és allà on més hem associat l'escultor Martínez Pavía. I, finalment, en la sèrie *La guerra*, Martínez Pavía ha donat llibertat i moviment a cada un dels seus temes amb una simplicitat i gran expressió. L'exposició ha resultat vertaderament interessant.

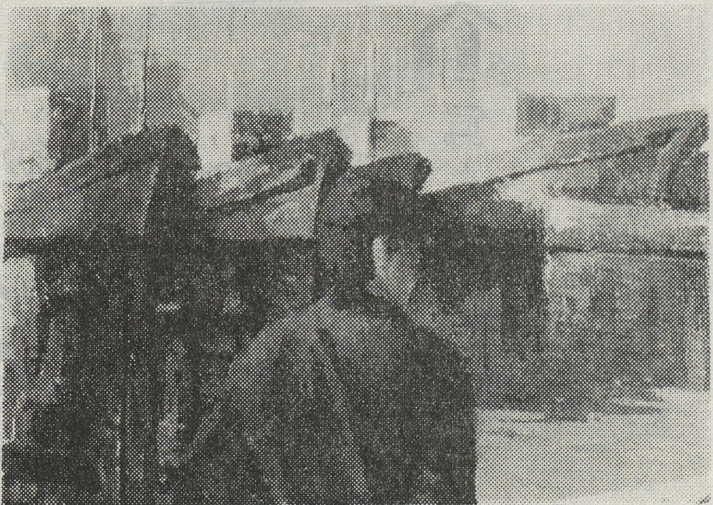
Cercle de Belles Arts «Casal Balaguer»

Puntis

M. Mandilego

G. Morera

L'exposició de Carles Puntis és totalment oposada a la que li havíem vist anteriorment, quant al colorit. Carles Puntis ens ofereix unes teles gairebé monocromes i en les quals dominen els grisos. La tècnica de l'artista dona a l'obra valor i s'hi percep la inquietud per unes troballes plenament

Oli de Carles Puntis

plàstiques. D'una exposició a l'altra s'hi nota una certa evolució i una sincera preocupació pels mitjans expressius.

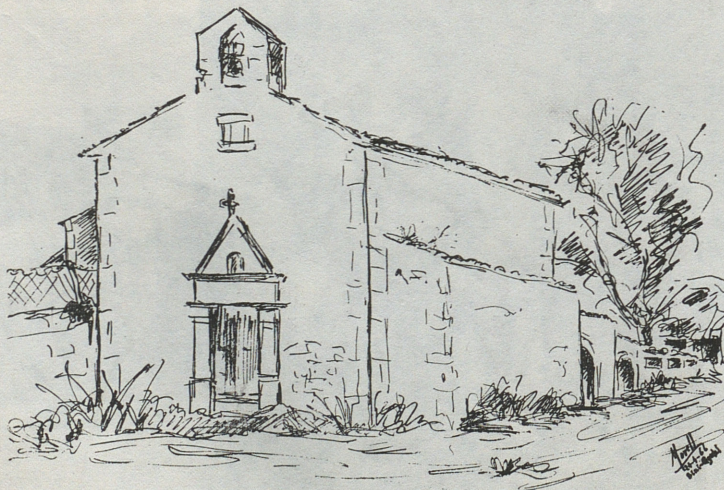
Matias Mandilego sembla tenir una determinada predilecció per l'aquarella; conseqüència d'això és estada l'exposició que hem pogut admirar al Casal Balaguer. Mandilego hi exposà algunes aquarel·les que poden competir amb les de grans aquarellistes dels nostres dies. Bé que una mica desigual, hi dominà una nota de valor ben respectable, i una maestria que no es pot negar a l'autor.

Glòria Morera, una pintora catalana, ha exposat per primera vegada a l'actual Cercle de Belles Arts del Casal Balaguer, i ho fa mostrant-nos unes teles que per la seva temàtica, surt de les exposicions corrents. L'artista és sens dubte una pintora ben dotada. La seva pintura està dins l'escola expressionista de Janes Ensor i Emil Nolde. Llàstima que no tracti el color amb la mateixa força que la forma, com els citats artistes. Les seves teles resulten poc lluminoses; no ho deim en el sentit tradicional de la llum en la pintura, sinó que hi fan falta uns certs contrastos. En els seus dibuixos ens hi ha semblat veure una pintora distinta. Creim que haurien d'estar dins el mateix estil, puix que el dibuix és la bastimentada del quadre. L'exposició mereix atenció.

Galeries Costa

Miquel Morell

Per primera vegada l'artista escultor Miquel Morell ens ha oferit una exposició de dibuixos, realitzats de bell antuvi per il·lustrar unes proses del guardonat poeta Rafael Jaume. Morell ha demostrat en aquesta exposició

*Dibuix de
Miquel Morell*

un gran domini en el terreny del dibuix, puix amb vertadera senzillesa ha mostrat soltesa en els traços i sensibilitat en les seves composicions. Ja sabem que Miquel Morell és escultor, però ens ha palesat que si dedicava temps a aquesta faceta, hi sabria obtenir molts bons resultats.

Racó de l'Artista

El Racó de l'Artista té prevista una interessant exposició de la qual en parlarem en la nostra vinent crònica. Se tracta de l'expressió religiosa a través dels pintors d'avui.

Pep Bauçà i Pisà

Electrofil

AISLANTES — CONDUCTORES — TERMoeLECTRICIDAD

Bartolomé Ferrá, 4 — Teléfono 21 42 55

PALMA DE MALLORCA

SEGUROS QUE PRACTICA

VIDA, ROBO, GANADO, INCENDIOS, CRISTALES, COSECHAS, PEDRISCO, INDIVIDUAL, ENFERMEDAD, TRANSPORTES (Aéreos, marítimos, y terrestres) CINEMATOGRAFIA, RESPONSABILIDAD CIVIL, PERDIDA DE BENEFICIOS Y COMBINADO DE INCENDIO Y ROBO

Sucursales, Delegaciones o Agencias en todas las poblaciones de España

Dirección general: Vía Roma, 45 — Teléfono 212803 (seis líneas)

PALMA DE MALLORCA

(Del 15 de Gener al 15 de Marc)

Octavari per la Unió dels Cristians

Una vegada mes s'han tingut, unint-nos a les pregàries universals, les jornades d'oració per la unió dels qui creiem en Crist. En les Paralitúrgies vespertines dirigiren la paraula als feels els set Germans Diaques.

La Mare de Déu del Candeler

Amb la diada de la Candelerera acabà el cicle litúrgic de Nadal. Amb ella acabaren, per un any més, les neules i betlems, que tenen la rara virtut de fer tornar, al manco per uns dies, mes infantívols els cors dels homes. La funció litúrgica de la benedicció de les candeles acabà amb la processó íntima per l'atri de la Basílica abans de la Missa solemne.

Dimecres de Cendra

Pocs dies després, enguany, com una fruita primerenca, celebrarem les funcions pròpies del primer die de la Santa Quaresma, inici de l'ascesi que amb goig renovat esclatarà amb nova vida el dia de Pasqua.

Visites

Dia 18 de Gener, el Sr. Bisbe de Mallorca acompanya a Monsenyor Fidel Garcia, qui ret homenatge filial a la nostra Moreneta.

Dia 3 de Febrer, un nombrós grup d'alumnes del Col·legi Sagrats Cors de Lluçmajor puja acompanyat d'algunes religioses del Centre escolar.

Dia 5, una representació de totes les Congregacions Marianes locals de Mallorca es reuneix per tenir una assemblea baixa la direcció del P. Robles S. I., Director Nacional. Juntament amb els actes espirituals tenen diversos actes d'estudi encaminats a una renovació de sistemes i mètodes.

El mateix dia visita el Santuari i assisteix a una missa en el cambril el batle de Haarlem (Holanda) a qui acompanya, juntament amb la seva esposa, el tinent de batle de Palma, D. Joan Vidal.

Dia 12, un grup de 50 universitàries daneses fan una visita a la Verge i assisteixen a la Salve de l'Escolania.

Gràcia especial de la Verge

La nina Antonia Arbó Vidal, de Palma, fa un any que tingué un atac de meníngitis, que la posà en estat de coma per espai de cinc dies. Els metges pronosticaren una mort segura, o al menys que quedaria beneïta per tota la vida. Estant així les coses, el seu pare feu promesa a la Verge de entregar-li pel culte del seu Santuari un important donatiu, si li tornava la salut. La Verge escoltà la seva súplica i la nina es va anar restablint de tal manera que en menys d'un any no dóna proves d'haver tingut cap malaltia. Els seus pares, D. Antoni Arbó Jaume i D.ª Caterina Vidal Palmer juntament amb la nina i alguns familiars més, fan acte de presència el dia 5 de febrer, per complir la promesa, fent entrega al Pare Prior d'un important donatiu.

Pelegrins agraits

Dia 15 de Febrer, Apolònia Canals Frontera de Santa Maria, fa celebrar una missa en acció de gràcies pel feliç resultat de dues operacions quirúrgiques, una d'hepatitis i l'altre d'apendicitis.

La família Castanyeda de Palma fa cantar una Salve a la Verge agraint la bona salut i el treball.

Dia 22, Josep Riera Tur, de Sant Jordi, (Eivissa) agraeix a la Verge el feliç resultat d'una operació quirúrgica als pulmons. Fa celebrar una missa.

Rafael Perelló Oliver d'Inca, agraeix a la Verge l'obtenció d'una beca d'estudis.

Pereta M.ª Ripoll Moragues de El Molinar fa l'ofrena d'una medalla d'or a la Verge en acció de gràcies per haver recobrat la salut perduda.

Dia 30, Pere Torrens Coll, resident a França, fa celebrar una missa en acció de gràcies per haver recuperat la salut després d'una paràlisi que li durà sis mesos.

Antonia Beltran Serra, d'Inca, agraint el feliç resultat d'una operació quirúrgica, fa celebrar una missa.

Antònia Beltran Garcia de Palma, havent-se curat d'una dolència al fetge sens intervenció quirúrgica, dona gràcies a la Verge amb la celebració d'una missa. També fa un donatiu de 500 ptes.

Dia 4 de Febrer, Montserrat Amengual, d'Inca, fa celebrar dues misses en acció de gràcies per haver sortit incòlume d'un accident de treball.

Matrimonis

Dia 31 de Gener, Joan Camps Gelabert, de Lloret de Vista Alegre, amb Caterina Martorell Florit, també de Lloret.

Noces d'Or

Dia 10 de Febrer, Guillem Ferrer Truyló i Joana Anna Grau Mulet, d'Inca.

Festa onomàstica del P. Prior

Dia 28 de Febrer, diada de Sant Romà, el P. Prior va rebre nombroses felicitacions, entre les que cal ressaltar, les de l'Escolania i les dels Germans Escolars. Els primers la plastificaren amb una espectacular demostració gimnàstica, dirigida pel seu preceptor, P. Bartomeu Barceló. Els Germans Escolars, per la seva part, li dedicaren un sentit Acte Literari-Musical.

L'acte principal, però, de la diada, fou la Solemne Concelebració vespertina a on amb fusió de cors i esperits, el P. Prior, es trobà envoltat de la seva Comunitat, Escolania i feels de la Parròquia.

La concelebració acabà amb una processó a la Nova Capella Sagramental, on es feu la reposició del Santíssim.

Diada Sacerdotal

La Basílica es vestí de festa el dia 12 per donar digne xopluc a la Concelebració de 7 nous Sacerdots Missioners dels Sagrats Cors, que per primera vegada, després de la seva Ordenació Sacerdotal, pujaven joiosos a l'Altar de Déu. Són els Pares: Agustí Etayo, Xavier Elcano, Antoni Esparza, Jesús Jordà, Xavier Taltavull, Félix Allende i Dionisi Echarte.

Juntament amb l'assistència de nombrosos familiars, donà relleu a la festa la presència del Rdm. P. Miquel Gual, Superior General dels Missioners dels Sagrats Cors.

Espiritualitat

Del dia 2 al 6 de Març, practicaren els Exercicis Espirituals un nombrós grup

de Mestres ex-alumnes de les Germanes de la Caritat. Dirigi la Tanda, el P. Prior.

Pelegrins agraiïts

Dia 20 de Febrer, la nina de 7 anys, Antònia del Carme Perelló, de Son Serra, a la qual havien tret del cervell un tumor, en companyia dels seus pares dona gràcies a la Verge per no haver experimentat cap complicació.

Jaume Rosselló Rosselló i la seva esposa Margarida Guasp Perelló, fan ofrena d'una medalla d'or pel feliç resultat d'una operació quirúrgica d'un quist al pit.

Josep Forteza i esposa, de Sóller, agraeixen a la Verge el feliç neixement d'una filla Seva. Fan cantar una Salve.

Dia 21, Maria March Mir, de Sa Pobla, fa celebrar una Missa perquè la Verge protegesqui i conservi la vocació sacerdotal del seu nét «Blavet».

Dia 22, Elionor Mascó Crespí, de Sa Pobla, compleix la promesa de celebrar una missa per veure-se lliure d'uns atacs de fetge que l'afegien d'un temps en aquesta part.

Dia 23. Des de S'Arenal puja a peu Pere Bó, agraint a la Verge la curació d'una germana seva.

Dia 26, Antoni Mercadal i esposa, de Santa Maria, fan celebrar una missa per haver pogut acabar la construcció d'una finca sens cap desgràcia.

Pere Canals i esposa fan celebrar una missa agraint el feliç resultat d'una operació quirúrgica a què va haver de sotmetre-se la seva nora Pilar Frutos Valenzuela.

Cristòfor Magraner Morell, de Sóller, fa celebrar dues misses i cantar una Salve després de l'èxit d'una operació quirúrgica.

Antoni Rullan Castanyer, agraint els favors rebuts durant l'any fa cantar una Salve.

El metge Gabriel Mayol, de Sóller, acompanyat de la seva esposa i fill, agraeix a la Verge la curació d'una hepatitis.

Dia 4 de Març, Caterina Crespí, acompanyada de la seva família puja a peu des de Sa Pobla, agraint a la Verge la resolució favorable d'un plet.

Dia 5, Francesc Pons Oliver, de Palma, fa cantar un Te-Deum, agraint a la Verge el feliç neixement del seu fill Miquel Angel, que en un principi es presentava molt difícil.

Arnau Company, de la Real, acompanyat dels seus pares, dona gràcies a la Verge per la completa curació d'una cama que s'havia trencat i que fou necessari dur escaiolada durant sis mesos.

Martí Noguera Garcia, de Barcelona, ofereix a la Verge el cordó de la seva Primera Comunió.

Dia 12, Maria A. Reynés Ferri, de Palma, recobrada ja d'una neurosis aguda,

fa celebrar una missa i cantar una Salve.

Matrimonis

Dia 27 de febrer, Gabriel Homs Barro, de Palència, amb Margarida Galera Campins, de Palma.

Dia 28, Francesc Pérez Martínez, de Palma, amb Orosia Vicente Costales, de Sevilla.

Noticiari mallorquí VIDA CULTURAL

● Josep Mascaró Pasarius va donar una conferència al Cercle Mallorquí sobre Prehistòria de les nostres Illes, el passat dia 10 de febrer; conferència que il·lustrà amb diapositives a color i amb una pel·lícula també a color.

● Bartomeu Barceló Pons disertà a a l'Escola de Publicitat, sobre Geografia aplicada i Economia regional, el 21 de febrer. Després del seu parlament va tenir lloc un col·loqui ben animat.

● Bartomeu Font Obrador parlà al Cercle Mallorquí sobre arqueologia prehistòrica al Mediterrà occidental, el 27 de febrer. La seva conferència tingué com a complement una sèrie de projeccions en color, ben interessant.

● Llorenç Vidal, poeta i inspector d'ensenyança primària, ha publicat a Madrid, a cura de la «Biblioteca Auxiliar de Educación» un fullet que du per títol **Orientaciones sobre la celebración del «Día escolar de la no-violencia y la paz».**

● El llibre de Miquel Forteza, **Els descendents dels jueus conversos de Mallorca** —l'aparició del qual vàrem registrar en aquest Noticiari el passat mes de gener— ha promogut moltes i ben interessants intervencions de diversos escriptors sobre la nostra premsa. Les més dignes d'esment han estat una sèrie de diversos articles de Josep Mascaró Pasarius sobre el «Balears» i l'article de Josep Maria Llompарт, **Las cartas boca arriba**, llegit per Ràdio Popular de Mallorca i publicat al «Sóller» dia 11 de març.

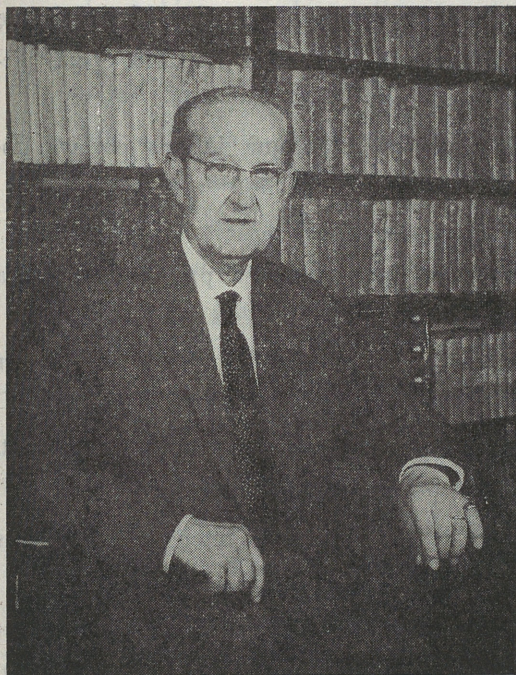
● Josep Melià ha publicat el seu llibre **Els mallorquins**, a cura de l'Editorial Daedalus, dins la seva col·lecció «Rea-

litats i mites»; llibre de gran ambició i d'una forta embranzida juvenil, que ens obligarà a un comentari més llarg i seriós.

● També el mateix Josep Melià ha publicat un altre llibre titulat **Cap a una interpretació de la història de Mallorca**, publicat a Barcelona per «Edicions d'Exportació Catalana».

● La Biblioteca «Les illes d'or» ha publicat l'obra de l'eminent llista anglès E. Allison Peers, **Foll d'amor: La vida de Ramon Lull**, amb una introducció del competent P. Antoni Oliver, C. R. La traducció mallorquina ha estat duita a terme per Francesc Moll i Marquès, amb la revisió de Josep Maria Llompарт. Un llibre de 169 pàgines, que constitueix un vertader aconeteixement dins la nostra actual bibliografia mallorquina.

● També volem saludar l'aparició del **Ritual dels Sagraments**, text oficial aprovat pels bisbes de les diòcesis catalanes, confirmat pel «Consilium ad exsequendam Constitutionem de Sacra Liturgia», amb adaptacions per a l'ús de les Diòcesis de Mallorca, Menorca i Eivissa, autoritzades pels bisbes respectius; edició típica publicada a Barcelona pel Foment de Pietat i per l'Abadia de Montserrat. La utilitat d'aquest Ritual és imponderable degut a la pulcra i elegant adaptació del text a la variant lingüística balear, ço que permetrà el seu ús a les nostres parròquies en la clara i eufònica dicció peculiar de les nostres Illes. L'edició, magnífica per tots conceptes, està realment a l'altura i dignitat que requereixen les circumstàncies de l'ús sagrat a què és destinada.

Guillem Colom ens parla dels seus camins literaris

Guillem Colom és un poeta tot cor i tot esperit. Han passat ja més de trenta anys d'ençà que el vàrem conèixer personalment. Era llavors un líric auriolat de bon prestigi, que en la seva maduresa anava bastint el noble i massís edifici de la seva obra literària. Havia publicat els seus llibres *Juvenília*, *Aguiles*, *L'amor de les tres taronges i altres poemes*, *De l'alba al mig dia*, i *Antígona*. La guerra civil havia interromput la melodia poètica amb el ressò dels canons. Però el poeta cantava damunt tot. Cantava dins el seu silenci interior, i planyia en els seus cants el dolor i la malvestat de la pàtria. D'aleshores, ha seguit la seva carrera literària amb una pila de llibres més, el seu nom s'és consagrat definitivament, i avui, als seus setenta-cinc anys, voltat dels seus fills i dels seus néts, i d'una esposa que l'ha ajudat sempre com a home i com a poeta, contempla el seus dies com dins una boirina daurada de somnis, en la joia d'un ponent radiós i feliç. Amb tal motiu, l'hem volgut visitar al seu casal, a redòs de la vetusta ca-

COSES NOSTRES

tedral de Mallorca, i li hem pregat que ens parlàs per als lectors de la revista «LLUC».

—Don Guillem, entre una vida d'empresari o de gran financer, que puja econòmicament i fa diners, o aquesta seva vida literària, ¿què prefereix haver triat?

—Sense dubtar-hi, la «daurada mitjania» de què ja ens parlava Horaci.

—¿Li ha donat més disgusts o més alegries, aquesta vida literària?

—Es un camí ple d'espines, però al qui encerta a prendre'l, arriba a dar-li també més d'una alegrança.

—La seva vida familiar, ¿ha estat un ajut, o potser un entrebanc, per a la vida literària?

—La família no m'ha estat mai cap nosa, sinó mes aviat un alicient. Els meus néts saben qualque cosa de les meves aviciadures.

—¿Podria recordar-nos qualcuna de les seves més intenses satisfaccions vocacionals?

—Potser va ser l'any 1950. Vaig publicar tres llibres: *Terra endins*, *Ofrena mística*, i *El Comte Mal*. També caldria esmentar l'estrena, l'any següent, de la meva *Antígona* al Romea de Barcelona per la gran actriu Assumpció Balaguer, entre l'entusiasme delirant del públic que hi assistí.

—Sabem que és difícil triar entre les obres d'un mateix. Però ens atreviríem a preguntar, ¿quin dels seus llibres estima més?

—Entre les obres líriques, *De l'alba al migdia*. Entre les èpiques, *El Comte Mal*.

—I, de la seva vida de traductor, ¿quina tasca l'ha abellit més?

—D'entre els clàssics, les *Obres completes* d'Horaci, inèdites encara. D'entre els moderns, les de Frederic Mistral.

—¿Amb quins poetes de les lletres universals s'ha sentit més compenetrat?

—Entre els antics, Horaci i el Dante. Entre els moderns, Mistral, Verhaeren, i algun dels italians contemporanis.

—¿I d'entre la literatura catalana?

—Verdaguer, Maragall, Carner, Guerau de Liost, etc.

—¿Quins amics literaris han influït més en la seva vida?

—Joan Alcover i Josep Carner per llur mestratge indiscutible; també mossèn Costa i Llobera, mossèn Llorenç Riber, i Miquel Ferrà.

—¿Què me'n diu de Maria Antònia Salvà?

—Maria Antònia Salvà ha estat la qui ha xuclat amb més amor i eficàcia l'essència íntima de la terra. Els seus versos de *L'abella* sintetitzen meravellosament la seva obra.

—¿Com veu vostè les generacions mallorquines de postguerra?

—Plenes de grans inquietuds per les noves essències poètiques i per un zel cada dia més fervent en el cultiu de la nostra llengua.

—¿Quines obres inèdites du entre mans?

—Entre les obres en vers, el meu recull *Exode*. En prosa, les meves memòries *Entre el caliu i la cendra*.

Guillem Colom no para mai de treballar. Sempre seguit prepara coses i ordena originals. Per a ell els anys no compten. Amb la mirada somniosa sembla travessar un futur encara ple d'albades i primaveres, amb llibres —versos, proses i traduccions— per escriure, revisar i donar a la publicitat.

Un floret de néts i nétés —cinc, si no ens hem descomptat— han irromput en la sala omplint-la de xiscles i rialles. Guillem Colom se sent un avi feliç entre aquesta barreja d'infants i de llibres. Discreta, com una benedicció del cel, donya Antònia, la seva muller lleial, l'acompanya sempre en el treball, en els seus esforços, en els seus èxits i en els seus somnis. Un poeta va passant per la nostra terra, vivicant-la amb l'alè del seu cant, amb la saba del seu verb, amb el seu gest vibrant i gamfaroner.

Miquel Gayà

Fábrica de piedra artificial. - Cemento
armado, Mosaicos, Azulejos e imitaciones
a Mármol

Juan Estela

Calle Aragón, 66
Teléfono 12320

(Carretera de Inca)
Palma de Mallorca

Ressenya de llibres

• *Una mort molt dolça* és el títol d'un llibre de Simone de Beauvoir que acaba de ser publicat a Barcelona dins la col·lecció «La Mirada» per Aymà S. A. Editora. Ramon Xuriguera n'ha duit a terme la traducció i el pròleg.

Simone de Beauvoir és novel·lista i assagista, i compta amb un dels valors més destacats de les lletres actuals de França, guanyadora del premi Goncourt en 1954 per la seva novel·la *Les mandarins*.

Simone de Beauvoir és una escriptora que fuig dels convencionalismes i postissures per ajustar-se a una expressió la més autèntica i sincera de si mateixa. En aquest llibre, *Una mort molt dolça*, una petita obra mestra —com se l'anuncia—, delicat i íntim, es descriu la lenta i suau agonia de la seva mare. Hi ho fa amb un estil matitzat de delicadeses i finors, com el fluir d'una aigua cristal·lina d'una font oculta en un silenciós capvespre clar. Ramon Xuriguera diu d'aquest llibre que és «un document punyent per la seva veritat i la nua acuitat d'observació»; «un testimoniatge i una colpadora confessió d'un sentiment adés incomprens adés deformat i, finalment, retrobat quan la presència de la mort despulla de falsedats les comunicacions que s'estableixen entre els éssers». I afegeix dient: «La tendresa, la pregona humanitat que l'autora mostra per la seva mare —un temps objecte de la seva dissort i ara allitada i tenallada pels dolors d'una terrible agonia— no és tan sols l'afiorament de l'afecte maternal soterrat durant molt de temps pels malentesos, ans un aspecte destacat de la creació literària de Simone de Beauvoir, la qual, pel davall de l'indiferentisme i de la gratuïtat, conserva una tebior humana, una disposició compassiva que exclou, en general, el pessimisme existencial.» «*Una mort molt dolça* és el llibre més ric d'emoció i d'humanitat de Simone de Beauvoir. Es un dels més continguts pel despullament de l'expressió». «Fidel a la veritat, com correspon a l'ètica de l'escriptora, *Una mort molt dolça* és un document patètic, un testimoniatge lúcida i coratjós».

Ramon Xuriguera, escriptor tan rellevant de les lletres de Catalunya, n'ha fet una traducció que dona goig per la limpidesa del seu llenguatge, per la pulcritud i encert de la seva tasca. L'edició, impecable, admira i guanya la voluntat del lector.

• *Arca de Cirosa* és el tercer llibre de poesia de Josep Esplugas, pulquèrrimament imprès dins la col·lecció «Torrell de Reus», i prologat per Octavi Saltor. *Arca de Cirosa* és un poema en cinc cants, una invocació prèvia i una cloenda, escrit en estrofes de vuit versos i en amplexos i admirables alexandrins. Octavi Saltor, en el pròleg, diu que és aquesta, «l'obra, al nostre entendre, fins ara cabdal, d'aquest poeta», escrit «en un prodigi

de voluntat arquitectural progressiva, que un doll de paraules triades acudia a nodrir». «Cronista de glòries religioses del terror —afegeix Saltor—, el poeta ha volgut fer del seu servei oblacional de narrador, un altar condigne, a través de la paraula poètica».

Els versos de Josep Esplugas no enlluernen cridaners, però tenen una evident alenada èpica, admirablement confegits, àgilment estructurats, sense que els deixi mai una inspiració continguda i discreta. Felicitem Josep Esplugas per aquest nou pas ascensional pels camins de la poesia.

• *El vell i la mar* és una novel·la de Ernest Hemingway, traduïda per Ferran de Pol, i publicada a Barcelona dins la Biblioteca «A tot vent» per Edicions Proa. Ferran de Pol n'ha escrit també un estudi previ que abraça fins a la pàgina 67.

Ernest Hemingway, nord-americà, nat en 1898 i mort en 1961, figura llorejat amb el Premi Nobel l'any 1954. La seva vida és tota mesella d'aventures. Escriptor, periodista, home de combat, que prengué part en les grans guerres d'Europa i en la guerra civil d'Espanya, el seu viure du l'empremta d'aquesta existència agitada i inquieta. Viatjà i residí a la Índia, a Itàlia, al Pròxim Orient i a la Grècia, a París —relacionat ací amb Ezra Pound i Gertrude Stein—, a l'Havana, etc., bé com a combatent, bé com a corresponal de premsa.

«En *El Vell i la Mar* —diu Ferran de Pol— hi ha tota l'experiència de mar de Hemingway, que era molta. Però els fets són menys importants que les vivències de l'autor al llarg de tota una vida marínera».

L'estudi de Ferran de Pol, que precedeix el llibre, extens i ben documentat, és també un assaig crític on el traductor analitza les virtuts i també les falles d'aquesta obra, d'aquest relat, ple —com diu el mateix crític— d'unes «grans qualitats èpiques i líriques que en fan, com a conjunt, una de les obres més reeixides de la novel·lística actual».

• Lluís Gassó i Carbonell, poeta de Barcelona, acaba de publicar dins la col·lecció «Panorama actual de les idees», el seu llibret *Apunts per un assaig d'introspectiva poètica*, escrit amb la competència pròpia que li forneix la seva provada vocació lírica i crítica.

El seu llibre està dividit en tres parts, dedicats respectivament a la Creació, la Bellesa i la Veritat Poètiques. Encapçala el seu estudi amb un lema de Carles Riba: «La Poesia? Cal cercar-la on tu saps, ja que és, com la Gràcia o l'aigua pura i dura d'una font emboscada».

Tota l'obra és mesella de pensaments i conceptes que ens hem complagut a subratllar. Com per exemple: «Fer poesia és la cosa més fàcil i més difícil a la vegada. La creació d'una obra poètica depèn, en molts casos, de fets tan insòlits com impremeditats». Les idees de Lluís Gassó, però, van recolzades generalment en idees i pensaments d'altres grans autors, i al final del llibre tix, en unes breus paraules, un elogi a Josep M. López Picó, del qual afirma que no digué mai res sobre Poesia, però visqué en ella i la

va fer, «que és tant com dir que va viure amb ella, entre la Bellesa i la Veritat».

• *All i salobre* és una novel·la de Josep Maria de Sagarra, que es publica com a volum 126 de la Biblioteca «A tot vent» que hem esmentat.

Josep Maria de Sagarra, un gegant de les lletres de Catalunya, és conegut com a poeta —autor de tants de llibres de poesia—, i com autor teatral. Com a prosista, les seves *Memòries* han alcançat una enorme difusió. Sagarra és, també, novel·lista; gènere en el qual no fou tan abundós, però aiximateix ben afortunat. La seva prosa, fàcil i rica, és sabrosa i es fa llegir.

En aquesta novel·la, *All i salobre*, el lector s'amararà amb les escenes i la vida de mar que Sagarra ens ha descrit tan magistralment en diversos indrets de la seva obra general.

L'il·lustre poeta J. V. Foix, amic personal de Sagarra, ha precedit aquesta edició amb un pròleg que és una filigrana d'estil i d'enginy.

• *La «llendània» de la procesión del Corpus de Palma de Mallorca* és un treball monogràfic del P. Gabriel Llompart, publicat en separata de la «Revista de Dialectología y Tradiciones Populares». En diverses ocasions hem ponderat la competència i meticulositat del nostre amic P. Llompart en aquesta classe de treballs, on al rigor crític sap afegir una sòlida documentació de primera mà. Aquesta nova monografia n'és una prova més pel qual l'hem de felicitar. El fullet va il·lustrat amb diverses làmines sobre paper couché fora de text.

• *Marian Aguiló i la «Renaixença»* és un monumental llibre de 164 pàgines en gran tamany, que conté un epistolari de 266 cartes adreçades a Tomàs Forteza durant els anys 1867 a 1897, transcrit i presentat per Josep A. Gomis i publicat per la Biblioteca Balmes, de Barcelona. No cal ponderar l'interès d'aquestes cartes escrites per un mallorquí tan il·lustre, i dirigides —generalment des de Barcelona— a un altre amic no menys il·lustre que residia a Mallorca, don Tomàs Forteza; poetes un i altre, que tant se distingiren com a representants del nostre moviment lingüístic i literari del passat segle.

Aquest epistolari adquiriria un valor encara més estimable si hagués pogut esser publicat amb la seva deguda anotació, que tan es fa sentir. Però així i tot, és una aportació a la nostra cultura, que devem agrair, puix que establirà noves bases de treball per poder judicar amb més exactitud i precisar molts de detalls de la nostra història literària.

• *El menyspreu* és una altra novel·la d'Alberto Moravia, traduïda de l'italià pel poeta i escriptor català Francesc Vallverdú. Publicada dins la Biblioteca «A tot vent» de les Edicions Proa. Una novel·la escrita en primera persona, de profund anàlisi psicològic, on el protagonista examina i cerca les causes del seu fracàs amorós. El mateix Francesc Vallverdú n'ha teixit un pròleg breu que situa el lector davant aquest nou llibre d'un dels escriptors més considerats de l'Itàlia actual.

NECROLOGIA

El 17 de març de 1967 morí plàcidament en el Senyor, en el palau episcopal de Ciutadella, Don Bartomeu Pascual i Marroig, Bisbe de Menorca, a l'edat de 92 anys.

El Bisbe Pacual havia nascut a la nostra Ciutat de Mallorca el dia 6 de març de 1875. Va cursar la carrera sacerdotal en el Seminari de Mallorca i obtingué la Llicenciatura en Teologia a la Universitat eclesiàstica de Burgos l'any 1898. Aquell mateix any havia estat ordenat sacerdot precisament a l'església catedral de Menorca per estar vacant la Seu mallorquina per la mort del Bisbe Cervera ocorreguda l'any 1897. Nomenat Bisbe de Mallorca Don Pere Joan Campins, aquest el designà Secretari seu de Cambra, i amb aquell bisbe tan prudent compartí el govern d'aquesta diòcesi fins a la seva mort esdevinguda l'any 1914, i encara un any més. Molt poc després de la seva ordenació sacerdotal havia estat nomenat Canonge Lectoral i professor de Sagrada Escripura del Seminari de Mallorca, càrrec en el qual va sobressortir notablement, i, pensionat pel govern d'Espanya, anà a ampliar els seus estudis a Alemanya. En 1915 fou el successor del venerable don Miquel Maura en l'important càrrec de Rector del Seminari, on treballà incansablement en la bona formació espiritual i científica dels sacerdots mallorquins. Per aquest temps visità la Terra Santa i formà un notable museu escripturístic, admiració de molts. L'any 1925, amb motiu del trasllat del bisbe Domènec a la Seu de Tarragona, fou nomenat Vicari Capítular de Mallorca, sense deixar, però, el Seminari.

L'any 1934, per iniciativa del senyor Arquebisbe-Bisbe Dr. Miralles —que el tenia amb molt d'apreci— fou honrat per la Santa Seu de Roma amb la dignitat de Prelat Domèstic, i el 15 de juny de 1936, poc abans d'esclatar la guerra civil espanyola, fou preconitzat Bisbe Titular de Lappa amb el càrrec de Coadjutor del Bisbe de Menorca Mons. Joan Torres i amb dret de futura successió. La seva consagració se diferí fins el 2 d'octu-

bre de 1938, i prengué possessió de la Diòcesi de Menorca el 23 de març de 1939.

Arribat allà, se dedicà amb tota la força del seu esperit a la reconstrucció material i espiritual de l'illa. Restaurà i embellí la Catedral i moltes d'altres esglésies de la Diòcesi. Reorganitzà el Seminari i l'Acció Catòlica. Impulsà l'esperit litúrgic i l'amor a les Santes Escriptures, i moltes altres obres que es podrien descriure llargament. Meresqué altes distincions del Papa per la gran obra realitzada. Després d'un brillant Pontificat, s'extingí la seva vida, consumida per una vellesa venerable, i el dia del Ram fou conduït el seu cadàver, amb la solemnitat deguda, a la seva sepultura, recordant moltes persones que el mateix dia del Ram de 1939 havia fet la seva entrada solemne, qualcant sobre una mula blanca, en la seva ciutat episcopal.

No cal dir com estava de vinculat el Bisbe Pascual al nostre Santuari de Lluc després d'haver estat durant tants d'anys el braç dret del Bisbe Campins i com s'havia mostrat sempre d'amatent amb la Congregació dels Missioners dels SS. Cors. Per això guardarem sempre d'ell una gratíssima memòria.

* * *

El 8 de març de 1967 morí a la ciutat de Manacor, als 65 anys, don Gabriel M.ª Fuster i Forteza, escriptor que se destacà principalment per la publicació de la seva voluminosa i ben documentada *Historia de Manacor*. Les seves honres fúnebres i el trasllat del seu cadàver varen ésser una imponent manifestació de dol de tota la seva ciutat natal vers el seu fill predilecte que tan enlairadament havia dedicat les seves constants vigílies i els seus estudis al seu favor i profit espiritual i cultural.

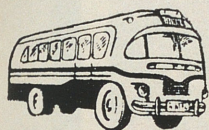
Bon devot de la Mare de Déu de Lluc, li havia dedicat alguns fruits de la seva incansable ploma, entre els quals hem d'esmentar la seva obra dramàtica en sis actes i en vers, *Origen, invención y culto de Nuestra Señora de Lluch. Auto Sacro* (1943), obra que comença amb una escena de l'adoració de Diana als boscos d'Escorca i acaba amb la Coronació pontifícia de la Reina de Mallorca.

Tienda Panadería Lluc

- El peregrino podrá encontrar toda clase de comestibles.
- Bocadillos para excursiones variadísimos.
 - Pan y toda variedad de pastas mallorquinas; cocas de verdura, ensaimadas, etc.
 - Una especialidad en embutidos mallorquines.

Tienda horno Lluc - Tel. 6

Servicio de comunicación con el Santuario de Lluc

PALMA - LLUC
(Autocar directo)

Salida a las 17; llegada a las 18'45 (Días laborables)
Salida a las 15; llegada a las 16'45 (Días festivos)

LLUC - PALMA
(Autocar directo)

Salida a las 8'20; llegada a las 10 (Días laborables)
Salida a las 13; llegada a las 14'30 (Días festivos)

PALMA - LLUC
(Tren y autocar)

Los trenes de Palma-Inca de las 9 y de las 15, enlazan con los autocares de Inca-Lluc.

LLUC - INCA

Salida a las 8'20; llegada a las 9'10
Salida a las 17; llegada a las 17'50

INCA - LLUC

Salida a las 10; llegada a las 10'50
Salida a las 17; llegada a las 18'50

Bar Restaurante Lluc y Hostería Font Cuberta

Dos lugares pulcros y económicos al servicio del peregrino.

Cocina especial española y francesa. Espléndidos salones donde se sirve con

PULCRITUD Y ECONOMIA,

TODA CLASE DE COMIDAS, ALMUERZOS, REFRESCOS, ETC.

También se preparan, a petición, comidas para EXCURSIONES, meriendas, etc.

En ambos lugares, servicio de BAR.

Para Bodas y comuniones, servicios especiales.

Nota. — Es conveniente para grandes banquetes de comuniones, bodas, reuniones, etc., avisar con 48 horas de anticipación.

Restaurante Lluc - Tel. 9

LLUC

Revista mensual

publicada amb llicència eclesiàstica

Depòsit Legal: P. M. 276 - 1958

Imp. SS. Cors - Balmes, 89

DIRECTOR: GASPAR MUNAR

C. Paz, 3

PALMA DE MALLORCA

Preus de subscripció:

Ordinària: 50 pessetes l'any

De benefactor: 100 pessetes l'any